

HOLMES

A

MORIARTY

GARETH RUBIN

Najväčší génius a najväčší zločinec spájajú sily

HOLMES
A
MORIARTY

GARETH RUBIN

HOLMES

A

MORIARTY

GARETH RUBIN

Gareth Rubin
Holmes & Moriarty

Text Copyright © Gareth Rubin 2024
Published by arrangement with Simon & Schuster UK Ltd
1st Floor, 222 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HB
Cover design © 2026 by Juraj Vačko
Inner illustrations by Bob Venables
Translation © 2026 by Matúš Kyčina
Slovak edition © 2026 by IKAR, a.s.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system without permission in writing from the Publisher.

Preklad z anglického originálu Holmes & Moriarty
(Simon & Schuster UK Ltd, Londýn 2024) Matúš Kyčina
Redakčná úprava Anežka Kolníková
Jazyková korektúra Silvia Zubeková
Návrh obálky Juraj Vačko
Technická redaktorka Renáta Hrabušická
Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava v roku 2026
ako svoju 2 622. publikáciu v elektronickej podobe.
Sadzba a zalomenie do strán Michal Hrabušický

IKAR, a.s.
Miletičova 23
821 09 Bratislava

ISBN 978-80-575-0556-3

Venujem Jacobovi

Kapitola 1

V mojich záznamoch slávnych prípadov Sherlocka Holmesa sa v rámci svojich skromných možností pokúšam zachytiť aj to, ako prežívam, keď nás úrady požiadajú o pomoc s riešením nejakého zložitého prípadu, na ktorom si vylámali zuby aj najšikovnejšie hlavičky policajného zboru. Priznávam však, že tieto osobné odbočky nesmierne dráždia môjho spoločníka, ktorý vždy trvá na tom, aby som sa sústredil na mechaniku prípadov, celkom ako keby som písal návod na zostrojenie lokomotívy, a ignoroval osobné dojmy, ktoré ich sprevádzajú. Podobné odtienky vraj do záznamu nepatria. A hoci Holmesa, najslávnejšieho detek-

tíva na svete, nesmierne obdivujem, v tomto s ním nesúhlasím.

Preto aj teraz napíšem, ako som sa cítil v onen podvečer, dva dni pred Vianocami roku 1889.

Bál som sa ako ešte nikdy v živote.

Hrozilo, že vražda vtedajšieho britského ministra vojny preskočí na kontinent ako iskra a Európa, stojaca na prahu ozbrojeného konfliktu, sa vznieti ako sud. Potom by sa svet vojne už nevyhol. Lenže ja som vojnu poznal. Videl som brány pekla otvorené dokorán.

Ako je možné, že sme sa vtedy do nich neprepadli? Nikdy by som neveril, že najspravodlivejší zo spravodlivých Sherlock Holmes a najskazenejší výhonok podsvetia profesor James Moriarty niekedy spoja sily, akoby boli starí známi a nie zarytí nepriatelia. Že budú spolupracovať, aby Európu zachránili pred katastrofou.

Veru tak, Holmes a Moriarty skutočne dali hlavy dohromady. Stalo sa to počas snehovej metelice v horách vo Švajčiarsku, kde si dobro a zlo dočasne podali ruku, aby čelili hrozbe, aká nemala obdobu... Teraz sa už len modlím k Bohu, aby sa to už nikdy neopakovalo. Nikdy nezabudnem, ako na mňa Moriarty na súmraku pozrel, otrčil ku mne prázdnu ruku a ja sám som mu do nej vtisol náboje, ktoré mohli rozhodnúť o osude každého z nás...

No to už zase predbieham. Holmes ma zakaždým zastaví ostrým *no-no-no*: „Po poriadku, Watson.

Nedostatok usporiadanosti vedie nanajvýš k neporiadku.“ Uznávam, má pravdu. Vrátim sa teda na začiatok a rozpoviem vám, ako sa to všetko stalo.

*

V mojich predchádzajúcich záznamoch, osobitne v nezvyčajnom prípade *Grécky tľmočník*, sa mi naskytla príležitosť, aby som podrobne opísal klub Diogenes, kde sa schádzajú azda najmenej spoločenský tvorovia Londýna. Džentlmeni, ktorým sa bridí aj samotné pomyslenie na spoločnosť, sa utiekajú do týchto uzavretých priestorov, len aby sa mohli nerušene venovať nejakému periodiku či hrubej knihe v dokonale odhlučnenom prostredí. Trvalé vylúčenie z klubu hrozí dokonca aj tým, ktorí sa v spoločných priestoroch čo i len pozdravia. Pre záležitosti života a smrti však majú v klube vyhradenú osobitnú miestnosť pre hostí, no členovia klubu si jej použitím vyslúžia čierny bod.

Stručne povedané, miestečko ako stvorené pre Holmesovho brata Mycrofta (ktorý skutočne patril k zakladajúcim členom). Čo sa týka schopnosti odhaľovať zločin, Sherlock svojho súrodenca považuje za ešte schopnejšieho ako seba – Holmes mi opakovane potvrdil, že jeho služby bežne využíva aj naša tajná služba –, no tento fakt zatieňuje Mycroftova povestná pohodlnosť.

Bolo všeobecne známe, že sa nepretrhne, no v tomto prípade to už prerástlo až do diagnózy.

Mycroft nevychádzal z klubu a mňa zavolali, aby som mu na to niečo predpísal.

Jeho miestnosť bola účelne zariadená, ale nič viac – členovia klubu všeobecne uprednostňujú strohé zariadenie. Ponechajú si všetko, čo plní svoj účel, ale čo je len na okrasu, to bez milosti vyhodia. Mycroft mal v izbe dve pevné stoličky a písací stôl, no žiadny obraz ani kvet. Ležal v posteli a čítal naraz štúdiu o ázijských pavúkovcoch, ktorú mal v pravej ruke, a hrubočizné vydanie Danteho *Božskej komédie* v taliančine, ktoré mal v ľavej ruke. Klubový sluha v bielej rovnošate, ktorý nás ta voviedol, čosi zamrmľal a chvíľu ešte bezdôvodne postával na mieste, no vzápätí na nás zagánil a napajedene odišiel. Mycroft vykrútil pery do tenučkého úsmevu.

„Sherlock, všimol si si, ako Manning upadá?“ zachripel. Vysoký, bledý a štíhly Sherlock s ostro rezanou tvárou, vlasmi začesanými dozadu a prenikavými zelenými očami vyzerá takmer ako indický fakír s nekonečnou zásobou vnútornej sily, no nižší a zavalitý Mycroft má omnoho tmavšiu pokožku a netradičnú koziu briadku, takže mi odjakživa pripomína skôr ruského anarchistu.

Oblečené mal hodvábne pyžamo a egyptský fez, no my, ktorí sme do klubu prišli z ulice zamorenej zimným smogom – hustým ako hrachová polievka, takže drožky div do seba nevrážali a vreckári mali žatvu –, sme tam postávali v navlhnutých zimníkoch. V maličknej spálni sme boli natisnutí ako

sardinky. A pretože aj moji ragbyoví spoluhráči z klubu Blackheath ma pokladajú za urasteného človeka, musel som sa tam doslova vopchať. Chcel som si zobliecť premočený zvrchník, no skrátka nebolo kde.

Akoby to nestačilo, minulý týždeň som podnikol katastrofálny experiment s bokombradami – dúfal som, že mi pridajú na vážnosti, no napokon mi pridali nanajvýš na starostiach – a teraz mi z nich kvapkalo. V duchu som sa zaprisahával, že len čo sa vrátíme do nášho útulného bytu na Baker Street, okamžite si tie nepodarky oholím. Navyše boli ešte sivšie ako moja stále celkom obstojná štica na hlave a nepríjemne mi pripomínali, že už nie som najmladší. Ešte aj nohavice mi v páse priliehali akosi tesnejšie než kedysi.

„Všimol som si len to, čo je očividné,“ odvetil Holmes na poznámku svojho brata. „Ráno prišiel o desať šilingov na dostihoch v Kemptone a darmo tá jeho herka takmer vyhrala, ocitol sa tým v neprijemnej finančnej tiesni.“

„Čože?“ zvolal som prekvapene. „To ste vypozerovali?“

„Och, Watson. Hádam ste si všimli, v akej mizernej nálade nás sem viedol a ako tu potom postával, hoci sme ho už nepotrebovali – a to napriek tomu, že v tomto klube za prijatie prepitného od členov klubu alebo ich hostí nepochybne hrozí vyhadzov.“

„To je fakt,“ pritakal Mycroft.

„Ale ako z toho vyplýva ten zvyšok?“

Holmes si povzdychol. „Mal trávu na topánkach... Sme uprostred decembra a zelené zostali už len najlepšie udržiavané trávniky. Nestihol si topánky vyčistiť pred príchodom do práce, čo dokazuje, že prišiel rovno z miesta, kde sa mu na ne nalepila. Vo vrecku na nohaviciach mal ledabolo strčený pokrkváný útržok papiera s číslicou desať navrchu, nepochybne potvrdenka od bookmakra – silno pochybujem, že Manning by sa zmohol na stávkku za desať guineí, takže zostávajú už len šilingy. Dostihy v Kemptone sú to z prostého dôvodu, že žiadne iné sa dnes nekonali. Jeho favorit určite takmer vyhral, čo dokazuje Manningov zhrubnutý hlas. Povzbudzoval ho do úplného zachrípnutia. Prečo by sa unúval, keby sa tá jeho herka od začiatku potácala niekde na samom chvoste?“

„Úžasné!“ zvolal som.

„Veľmi dobre, Sherlock,“ pochválil ho Mycroft s úsmevom na perách. „Teda až na jednu drobnosť.“

„A to?“ opýtal sa môj priateľ trochu prekvapene.

„Nebol v tom kôň.“

„Že nie?“

„Čo máš upchatý nos? Veď je to jasné ako facka. Boli to psie dostihy, braček. Nepochybne utratil peniaze vo Walthamstowe.“

Sherlock pokrčil plecami, akoby mu to bolo jedno, ale na to ho poznám až príliš dobre. „Čo ťa trápi?“

„Nič, prechladol som.“ Mycroft si zjavne užíval,

že môže celý deň preleňovať v posteli. „Pán doktor, máte niečo proti bolesti?“

„Niečo vám predpíšem. Dva poháre denne po jedle. Hádám to zaberie.“

„Ďakujem. Mimochodom, Sherlock, mám jednu naliehavú prosbu.“

„Akú?“

„Ja si tu ešte poležím, ale doma som nechal dôležité dokumenty a bol by som nerád, aby k nim mali prístup lepkavé prsty od nás až po Konštantínopol. Odnes ich do mojej pracovne vo Whitehalle. Dávaj na ne dobrý pozor. Sú to mimoriadne citlivé materiály.“

„Nie sú náhodou v nemčine? Prípadne v ruštine?“

„A vo francúzštine a v taliančine. Zopár aj v turčine. Predpokladáš správne, braček.“

„To sa priam núkalo, keď vidím nasadenie tých kolegov z Westminsteru.“

Konečne to došlo aj mne. V uplynulých mesiacoch sa v novinách objavilo viacero článkov o vzrastajúcom napätí v Európe. Nastupujúca generácia politikov bičovala nacionalistické vášne vo svojich domovských krajinách. Európske mocnosti boli v strehu – a išli si navzájom po krku.

„Pravda, Sherlock, pravda. Dokumenty sú uložené v trezore s kombináciou. Jarrow, môj osobný tajomník z Whitehallu, sa o ne postará.“

„Postarám sa, aby ich dostal. Ešte niečo?“

„Nie.“ Znova sa pustil do čítania dvoch kníh, akoby sme tam už neboli.

„A čo kombinácia do trezoru?“ opýtal som sa zarazene, že túto dôležitú informáciu opomenul.

Zmätené na mňa pozrel. „Čo s ňou?“

„Sotva sa dostaneme do trezoru, ak nepoznáme kombináciu,“ odvetil som.

„Naozaj?“ obrátil sa na Holmesa, akoby už ničomu nerozumel. „Je to pravda, Sherlock?“

„Isteže nie je,“ odvetil môj priateľ.

Mycroft sa na mňa zadíval, akoby som vyhlásil, že Mesiak je v skutočnosti obrovská ryba. „Aká extravagantná úvaha,“ zamrmľal si popod nos.

„Ideme, Watson,“ zavelil Holmes. „Čaká nás...“

Uprostred vety ktosi tlmene zaklopal na dvere.

Mycroft útrpne zastonal. „Návšteva... Len to nie!“ hromžil. „Som maród!“

Podišiel som k dverám, aby som nemusel počúvať to vyplakávanie, otvoril som a napočudovanie uvidel pekne oblečeného mladého džentlmena – podľa viazanky absolventa slávnej školy v Harrowe (nielen Holmes má pozorné oko) – s nakrátko ostrihanými plavými vlasmi a so sympatickou chlapčenskou tvárou. Výškou a vyšportovanou postavou som ho odhadoval na krídlo. Už-už otváral ústa, že prehovorí, no Holmes ho schmatol za plece a vtiahol dnu.

„Mladý muž,“ prihovoril sa mu, „vyšlo by vás nesmierne draho, keby ste v spoločných priestoroch tohto klubu prehovorili. Vyviedli by vás a surovo šmarili na ulicu.“

Mladíka také zaobchádzanie zaskočilo, no rých-

lo sa spamätal. Z nejakého dôvodu sa mi od začiatku zdalo, že prichádza v mimoriadne vážnej veci. „Ste pán Sherlock Holmes?“

„Správne.“

„Zháňam vás.“

„Samozrejme, načo by ste sem inak chodili? Pani Hudsonová sa zmlovala a prezradila vám, kam sme šli?“

„Je to tak, pane.“

„Sherlock, pokúšam sa čítať,“ zamrmal Mycroft, ani len neodlepil oči od knihy. „Tieto chobotnice sú náramne zaujímavé príšerky a žiadajú si moju maximálnu pozornosť.“

Holmes pokynul mladíkovi, ktorý zjavne prišiel, aby využil naše služby, nech to skráti. „Stručne, prosím.“

Mladý džentlmen sa zatváril ešte zmätenejšie. „Volám sa George Reynolds, pane, a stal som sa obeťou podvodu, lež takého čudného, že sám neviem, či k nemu vôbec došlo.“

Nepatrné nadvihnutie kútikov Holmesových úst naznačilo, že mladík ho svojím zvláštnym výrokom zaujal. „A to už ako?“

Reynolds si prešiel dlaňou po hustých vlasoch. „Povolaním som herec, prosím. Netvrdím, že najlepší herec svojej generácie, ale niečo sa na mňa nalepilo. Momentálne vystupujem v jednej divadelnej hre.“

„Máte hlavnú úlohu v *Richardovi III.* a dnes ste účinkovali v matiné.“

Mladík vyvalil oči. „Ako to viete?“

„Na čele vám zostala rovná vrstvička divadelného lícidla, čo indikuje použitie klobúka alebo kráľovskej koruny. Viac mi však našepkal váš postoj. Ste herec, takže vás učili, aby ste chodili vzpriamene a hrdo, no napriek tomu sa trochu hrbíte, z čoho vyvodzujem, že ste sa dlho krčili a chrbát sa vám ešte celkom nepovystieral. Tri hodiny ste sa hrbili a zákonite si to odniesli vaše kríže.“

Mladík zažmurkal a okamžite sa narovnal. „Áno, správne, už rozumiem.“

Mycroft ubolene stonal.

„V čom spočíva ten spomínaný podvod?“

„Hneď vám poviem, pán Holmes. Ostatní herci v našej hre od zbrojnošov po kráľovnú sú obyčajní amatéri. Netušia nič o hereckej metóde, zabúdajú repliky, majú otrasnú dikciu a vlastne ich ani nemôžno pokladať za hercov.“

Holmes namrzene zovrel pery, akoby sa mu nepáčil smer, ktorým sa rozhovor uberá. „V tom prípade súcitím s obecenstvom, no divadelné nepodarky sotva spadajú do oblasti môjho pôsobenia. Prajem pekný deň.“ A už aj strkal mladíka k dverám.

„Obecenstvo je z nás celé pať!“ nástojil mladý muž a vytrhol sa mu.

„Tým skôr.“

„Nuž ale to je na tom najčudnejšie. Sú to stále tí istí. Chodia pätnásti ako podľa rozpisu, desiati každý večer. Nikoho iného tam niet. Ba čo viac, pre-

zliekajú sa a maskujú, aby to vyzeralo, že zakaždým príde niekto iný.“

Znenazdajky ho už Holmes tak nehnal. „Vravíte, že diváci chodia v prestrojení?“

Mladučký Reynolds sa vystrel ako svieca a oblek mu zrazu sedel ako uliaty – mal moderný strih a farbu, ale na niektorých miestach už pôsobil obnosené. „Odohrali sme desiatku predstavení. Zakaždým sa nejako spárujú, hoci občas sedia aj samostatne, a oblečení chodia vo všetkom možnom od kožuchov a parádnych vojenských uniforiem až po rovnošaty obyčajných služok. Muži si nasadia briadku alebo stiahnu do očí klobúk, aby sme ich nespoznali. Na javisku vo svetle reflektorov tváre nerozoznám, no keď práve nehrám, zvyknem sa postaviť nabok a sledujem, ako sa obecenstvo baví. Tak som spozoroval, že sú tam vždy rovnakí hostia.“

„Verní diváci, ktorí si neželajú, aby ich spoznali. Kto to kedy počul?“ súhlasil Holmes.

„Keby len to.“

„Pokračujte.“

„Určite viete, že hra vrcholí rapírovým súbojom medzi Richardom a Richmondom.“

„Áno, viem.“

Mycroft znechutene odhodil Danteho a rozpravu o pavúkoch na dlážku.

„Dnes popoludní došlo k nehode. Násada na mojej divadelnej zbrani odpadla a pri výpade na pána Gillsa, ktorý hrá Richmonda, som ho pichol do brucha. Nebolo to nič vážne, no rana krvácala

a pán Gills bol v šoku. Položili sme ho na zem, ale on spanikáril. Netrápilo ho však vlastné zranenie, dostal strach, aby to neohrozilo predstavenie. Bol úplne mimo a donútil ma prisahať na vlastný život, že to nedopustím. Dokonca vstal, aby mi dokázal, že sa mu nič nestalo. Musel som ho podopierať, hoci potom sa skutočne spamätal. Povedzte mi, pán Holmes, čo si o tom mám myslieť?“

„Inkognito obecenstvo a zúfalo amatérske obsadenie.“ Tleskol s rukami nad hlavou. „Na tom vašom prípade niečo bude, pán Reynolds. Vrátime sa na Baker Street a tam ho preberieme podrobnejšie.“

Vyprevadilo nás Mycroftovo šomranie: „No konečne!“

Kapitola 2

Ak mám niečo úprimne rád, tak nerovný boj. Neznášam férovky, výpad jeden, výpad dva, blok sem, blok tam. Postavte však proti sebe krpca a nejakého obra, ktorý z neho vymláti dušu, a som v siedmom nebi.

Spomínam to, lebo tento čudesný príbeh sa začal na výročnom jarmoku vo Vauxhall Parku – mnohí ho poznajú ako takzvanú promenádu bedače –, kde sa otvorene šmelinári a ešte otvorenejšie kradne. Raz do roka na Vianoce sa s požehnaním cteného panstva na tri dni otvoria brány slávnych záhrad Vauxhallu, kde kedysi urodzení páni srkali čaj s nemenej urodzenými dámami, a vpustia dnu *zemitejšiu*

zábavu, ktorá je môjmu vkusu viac po chuti. A tak kým vonku sa z malých šáločiek popíjal indický čaj, vnútri sa odohrávali boxerské zápasy a predvádzali najväčšie omyly prírody, ktoré takých ako ja, čo v duši prichýlime aj čerta-diabla, náramne zaujímajú. Tam som videl slonieho muža Merricka a humusáka Bessa, ktorý sa živil výlučne slepačími žalúdkami, ale aj shropshirského obra Wallera, ktorý v ringu porazil naraz štyroch chlapov, zatiaľ čo ich ženušky z neho omdlievali a predháňali sa, aby mu poslúžili. Poviem vám, to boli časy!

Zdôveril som sa svojmu priateľovi a mentorovi – však viete komu, tomu dlháňovi, ktorý s úsudkom ostrým ako britva pripravuje zločinecké sprisahania, aké svet nevidel –, že uznávam len nerovné súboje, načo ma ubezpečil, že mi dokonale rozumie.

„Bude to tým, Moran,“ zhodnotil, „že ste zviera.“

„Ďakujem, pán profesor,“ odvetil som. „Považujem to za kompliment.“

Zastal pri stánku, ebenovou palicou odohnal zo pár šarvancov, ktorým nič dobré nesršalo z očí, aby sa mu nepletli pod nohy, a kúpil si šálku čokolády. Ešte sa z nej parilo. Odpil si a zarazene na mňa pozrel. „Ospravedlňujem sa, dáte si?“

Nuž, popravde by mi to neprekážalo. Mohol som si ju síce kúpiť aj sám – jedno penny by ma nezruinovalo (účet mám v banke Coutts & Co. ako jej veličenstvo) –, no nechcel som sa po ňom opičiť. Bol som predsa vojenský dôstojník na jeho dvore.

Možno sa pýtate, čo má plukovník Sebastian

Moran, absolvent Etonu a Oxfordu, niekdajší príslušník prvého regimentu bangalúrskeho prieskumníkov, spoločne s profesorom Jamesom Moriartym, ktorý kedysi pôsobil na Univerzite v St. Andrews. Vydržte a dozviete sa.

V škole sa mi páčilo, no skutočne som dozrel až v armáde. Lovecké výpravy v stepi a boje v horách – nenosil som uniformu ešte ani mesiac, keď sa mi otvorili oči a pochopil som, že som na to predurčený. So šablou v jednej ruke a s pištoľou v druhej som bol odhodlaný na všetko.

Opakovane som si vyslúžil vyznamenania aj pokarhania a neraz som len o vlások unikol prepusteniu z aktívnej služby. Dlhú dobu som sa držal, no narobil som si popritom pár nepriateľov a nakoniec dospel k záveru, že sa musím presunúť na inú pastvinu. Lenže keď muž získa povest' najlepšieho strelca v Indickom armáde a stopuje tigry s mongolskou šablou, tak ho práca na burze a učenie gréčtiny sopľavých snobských horenosov láka ešte menej ako šibenica.

Ja skrátka potrebujem k životu vzrušenie a to vám poviem, že na zadku v ubytovni naň nenarazíte o nič skôr ako na nedeľnej prechádzke v parku. Na to ja kašľem.

Samozrejme, to zas chce prachy. Karty, kone, cundry – všetko niečo stojí. Preto zastávam istú funkciu u pána profesora.

Prečítal som zopár historických kníh a som si istý, že to nie je obyčajný človek. Iného takého na